

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247723

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร

ทำสวนทุเรียน อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี”

Farmers' Adoption of Good Agricultural Practice (GAP)

of Durian (*Durio zibethinus L.*) in Koh Samui District, Surat Thani Province

ปัญญา หมั่นเก็บ

ทิพวรรณ ลิ้มงูร

อนุสรณ์ อินทร์โก

ได้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณรายได้ประจำปีงบประมาณ 2552

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

600252152

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247723

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร
ทำสวนทุเรียน อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี”

Farmers' Adoption of Good Agricultural Practice (GAP)

of Durian (*Durio zibethinus L.*) in Koh Samui District, Surat Thani Province

ปัญญา หมั่นเก็บ
ทิพวรรณ ลิ้มงูร
อนุสรณ์ อินทร์โก

ได้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณรายได้ประจำปีงบประมาณ 2552

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงานและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คงไม่สามารถเสร็จสิ้นได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนทุเรียนอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ที่สละเวลาอันมีค่า ตลอดทั้งให้ความร่วมมือและเป็นกันเองในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงและไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้รายงานการวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด คณะผู้วิจัยใคร่ขอมอบความดีให้แก่ผู้สนับสนุนและช่วยเหลือทุกท่านดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

คณะผู้วิจัย
กันยายน 2552

บทคัดย่อ

247723

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 129 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (82.2%) มีอายุเฉลี่ย 52.71 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ทำสวนทุเรียนมาแล้วเฉลี่ย 19.89 ปี มีแรงงานในการทำสวนเฉลี่ย 3.27 คน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 27.08 ไร่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 9,934.81 บาท/ไร่/ปี มีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 22,627 บาท/ไร่/ปี ได้รับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP เฉลี่ย 1.68 ครั้ง/ปี มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร และเกษตรกรรายอื่นเฉลี่ย 0.02 และ 0.15 ครั้ง/ปี ตามลำดับ มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 0.31 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่ (96.9%) เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และไม่ได้มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม ลักษณะพื้นที่ทำสวนทุเรียนเป็นพื้นที่ภูเขา กลุ่มชุดดิน 62 เกษตรกรมีความรู้ GAP ในระดับปานกลาง มีทัศนคติเป็นกลางต่อ GAP จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ GAP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ได้แก่ความรู้ GAP การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน และประสบการณ์ในการฝึกอบรม ส่วนปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรทำสวนทุเรียนคือ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เกษตรกรยังขาดความเชื่อมั่นในการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐยังขาดการติดตามผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร การสร้างเกษตรกรต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและเครือข่าย และการส่งเสริมช่องทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับ GAP รวมทั้งจะต้องมีการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้บริโภคใส่ใจเกี่ยวกับอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย

ABSTRACT

247723

This study is aimed to explore farmers' adoption and factors affecting towards adoption of good agricultural practice (GAP) of durian in Koh Samui District, Surat Thani Province. The interview schedule were applied from 129 farmers who gained GAP of durian. The data was analyzed using both descriptive statistics and inferential statistics.

The results revealed that majority of the respondents (82.2%) were male, the mean age was 52.71 years and most of respondents educated primary school. The mean experiences in durian farming was 19.89 years, average farm household labor was 3.27 persons, average durian farm areas was 27.08 rais, average cost and income of durian farming were 9,934.81 and 22,627 baht/rai/year, respectively. The respondents were trained of GAP 1.68 times/year, the mean contacted with the extension officers and other farmers were 0.02 and 0.15 times a year, respectively. The mean received GAP information was 0.31 times a year. Majority of respondents (96.9%) were members of agricultural groups and also were not social role of leadership. The topography was mountainous with soil group 62 (Slope > 35 %). The knowledge and attitude towards GAP were possessed moderate whereas in neutral attitude. The multiple regression analysis revealed that the affecting towards adoption of GAP had significant ($p < 0.01$) were knowledge of GAP, contact with the other farmers, cost of durian farming and GAP training experiences. The study recommends that building on farmers' knowledge, the best farming practices building, empowering farmers with group and network and also develop appropriate marketing channels of GAP should be assigned. In addition, awareness campaigns on food quality and safety, as well as the protection of the environment should also be undertaken.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	I
บทคัดย่อภาษาไทย.....	II
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตาม (Adoption).....	9
2.1.1 ความหมายของการยอมรับ.....	9
2.1.2 กระบวนการยอมรับ.....	10
2.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude).....	11
2.2.1 ความหมายของความรู้.....	11
2.2.2 ประเภทของความรู้.....	13
2.2.3 วิธีการวัดความรู้.....	14
2.2.4 ความหมายของทัศนคติ.....	15
2.2.5 องค์ประกอบของทัศนคติ.....	17
2.2.6 ประเภทของทัศนคติ.....	17
2.2.7 ลักษณะของทัศนคติ.....	18

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3	แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP).....	18
2.3.1	ความหมายของแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม.....	18
2.3.2	หลักการและเงื่อนไขในการรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติ เกษตรดีที่เหมาะสม.....	18
2.4	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.4.1	งานวิจัยด้านพืชผัก.....	20
2.4.2	งานวิจัยด้านข้าว.....	21
2.4.3	งานวิจัยด้านไม้ผล.....	22
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3.2	วิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
3.3	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
3.3.1	ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา.....	32
3.3.2	ทดสอบความเชื่อมั่น.....	32
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.5.1	สถิติเชิงพรรณนา.....	33
3.5.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน.....	33
3.5.3	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอน.....	34
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์.....	36
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน.....	46
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ทำสวนทุเรียน.....	57
4.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของ เกษตรกรทำสวนทุเรียน.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	70
4.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติ เกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผลการวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	83
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	85
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก คู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน.....	92
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์งานวิจัย.....	102
ภาคผนวก ค ภาพสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเพศ.....	36
4.2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามอายุ.....	37
4.3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการศึกษา.....	37
4.4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน.....	38
4.5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแรงงานที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน.....	39
4.6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน.....	39
4.7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน.....	40
4.8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแหล่งเงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน.....	40
4.9 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน.....	41
4.10 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการเข้าฝึกอบรม.....	42
4.11 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร.....	43
4.12 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น.....	43
4.13 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร.....	44
4.14 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร.....	44
4.15 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม.....	45
4.16 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม.....	45
4.17 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามสถานภาพทางสังคม.....	45
4.18 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน.....	46
4.19 จำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับทุเรียน.....	47
4.20 ทักษะติดต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียน.....	57
4.21 จำนวนและร้อยละของการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน.....	60
4.22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับการยอมรับ แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.23 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอนเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม.....	72
4.24 จำนวนและร้อยละของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	73

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6